

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЛЮДЯМ ПОХИЛОГО ВІКУ

Підготувала: магістр соціальної роботи, докторантка II р.н.
докторської програми «Соціальна робота і соціальна політика»

Наталя Ткаченко

Науковий керівник: кандидат філософських наук, професор

Надія Кабаченко

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Створення та підтримка освітніх програм для людей похилого віку та університетів третього віку у відповідь на освітні потреби літніх людей та гуманізацію освіти.

Необхідність професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до надання освітніх послуг літнім людям.

ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ДАНОЇ ТЕМИ

I

- Концептуальні засади освіти дорослих, андрагогіки, геррагогіки.
- Проблеми та принципи розвитку освіти дорослих в окремих країнах.
- Концепція “освіти впродовж життя”.
- Особистість “студента” похилого віку.

II

- Компетентнісний підхід до професійної освіти.
- Післядипломна освіта та підвищення кваліфікації.
- Теоретико-методичні основи формування професійної компетентності.
- Професійна підготовка працівників закладів соціального обслуговування.
- Професійна підготовка соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку.
- Формування окремих елементів професійної компетентності майбутніх соціальних працівників.
- Професійна підготовка геррагогів.

ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ ТА МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

- ✘ **Об'єкт дослідження:** професійна підготовка майбутніх соціальних працівників у вищих навчальних закладах.
- ✘ **Предмет дослідження:** формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників із надання освітніх послуг людям похилого віку, у процесі професійного навчання.
- ✘ **Мета дослідження:** визначення складових професійної компетентності майбутніх соціальних працівників із надання освітніх послуг людям похилого віку, умов її формування в процесі професійного навчання та їх експериментальна перевірка.

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (1)

1. Проаналізувати стан проблеми формування професійної компетентності соціальних працівників, які надають освітні послуги людям похилого віку, та її складові в науковій літературі.
2. Дослідити особливості професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до надання освітніх послуг людям похилого віку у вищому навчальному закладі та готовність студентів, які навчаються за спеціальністю «соціальна робота» до надання зазначених послуг.
3. Визначити провідні професійні компетентності, необхідні майбутнім соціальним працівникам для якісного надання освітніх послуг людям похилого віку, шляхом опитування спеціалістів, які залучені до адміністрування та безпосереднього надання зазначених послуг.

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (2)

4. Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність програми навчального курсу «Надання освітніх послуг людям похилого віку», спрямованого на формування професійних компетентностей, необхідних для надання освітніх послуг людям похилого віку, у студентів, які навчаються за спеціальністю «соціальна робота».
5. Розробити практичні рекомендації вищим навчальним закладам щодо формування професійної компетентності соціальних працівників, які надають освітні послуги людям похилого віку, у процесі професійного навчання.

ГІПОТЕЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

- ✘ Формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників щодо надання освітніх послуг людям похилого віку можливе за дотримання таких умов:
 - спрямованості системи професійної підготовки на формування провідних компетентностей, необхідних для якісного надання освітніх послуг літнім людям, та позитивного ставлення до людей похилого віку;
 - зорієнтованості системи професійної підготовки на використання технологій і методик особистісно-діяльнісного підходу до навчання, спрямованого на формування у студентів практичних умінь та навичок надання освітніх послуг людям похилого віку;
 - забезпечення розвитку позитивної мотивації навчальної та майбутньої професійної діяльності, стійкої потреби та вміння саморозвитку та самоосвіти у процесі оволодіння програмовим матеріалом щодо соціальної роботи з людьми похилого віку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ (1)

- ✘ Поєднання елементів описового та аналітично-експериментально типів дослідження.
- ✘ Використання змішаних методів дослідження.
- ✘ Напівструктуроване інтерв'ю (для розуміння досвіду соціальних працівників із надання освітніх послуг людям похилого віку та виокремлення ключових професійних компетентностей, які необхідні для здійснення цієї діяльності).
 - Суцільна вибірка (усі соціальні працівники, які залучені до адміністрування та надання освітніх послуг літнім людям у 20 університетах третього віку України).

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ (2)

- ✘ Експеримент (для діагностування сформованості у майбутніх соціальних працівників ключових професійних компетентностей, необхідних їм для якісного надання освітніх послуг літнім людям, а також для перевірки дієвості навчального професійно-орієнтованого курсу (його змісту та психолого-педагогічних умов), спрямованого на формування зазначених компетентностей).
 - Цілеспрямований підхід до формування вибірки (за критерієм наявності професійного навчання соціальних працівників із соціальної роботи з людьми похилого віку): Академія праці та соціальних відносин Федерації профспілок України; Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова; Національний університет «Києво-Могилянська академія».
 - Застосування принципів вибірки доступності для вибору експериментальної та контрольної груп (експериментальна група – студенти третього року навчання НаУКМА, контрольна група – студенти четвертого року навчання НаУКМА).

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ (3)

- ✘ Констатувальний етап – анкетування студентів обраних ВНЗ за допомогою пакету структурованих опитувальників:
 - для визначення сформованості у студентів ключових професійних компетентностей, необхідних для надання освітніх послуг людям похилого віку;
 - вивчення рівня мотивації майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності;
 - вивчення рівня сформованості етичного ставлення до людей похилого віку;
 - вивчення рівня сформованості вміння до професійного саморозвитку.
- Формуючий етап (проведення для студентів експериментальної групи 5 практичних занять розробленого курсу).
- Контрольний етап (повторне анкетування студентів експериментальної та контрольної груп за допомогою пакету структурованих опитувальників).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ (СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СП)

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ (УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СП)

Використання особистісно-діяльнісного підходу до навчання (спрямованого на формування відповідних професійних вмінь, навичок та особистісних якостей СП): інтерактивні технології (навчальний тренінг), волонтерська діяльність, навчальна / виробнича практика.

Формування мотивації до професійної діяльності та етичного ставлення до ЛПВ: впровадження спеціалізованих навчальних курсів щодо соціальної роботи з літніми людьми, побудованих за принципами міжпоколінних програм.

Формування потреби та вміння саморозвитку та самоосвіти за допомогою застосування покрокових стратегій самоосвіти (враховуючи їх основні принципи), складання індивідуальних програм самоосвіти, ведення щоденників самоосвіти.

ВИСНОВКИ (1)

- ✓ Застосування компетентнісного підходу до підготовки соціальних працівників дозволяє сформувати у них, попередньо сплановані як кінцевий результат професійної освіти, ключові компетенції, які необхідні для якісного надання освітніх послуг людям похилого віку.

ВИСНОВКИ (2)

- ✓ Професійна компетентність соціальних працівників, які надають освітні послуги літнім людям, може бути умовно поділена на чотири групи, кожна з яких складається із окремих компетентностей:
 - *загальна компетентність* (знання та навички, необхідні для якісного виконання професійних обов'язків усім соціальним працівникам, які надають будь-який із видів послуг літнім людям);
 - *специфічна компетентність* (знання та навички, необхідні для якісного виконання професійних обов'язків соціальним працівникам, які надають освітні послуги для літніх людей);
 - *особистісна компетентність* (сукупність вимірних показників розвитку особистості, психологічних особливостей спеціалістів, та мотивації до надання освітніх послуг літнім людям)
 - *етична компетентність* (знання етичних принципів соціальної роботи з людьми похилого віку та надання освітніх послуг літнім людям, а також вміння критично мислити в рамках прихильності зазначених етичних принципів та керуватися ними при наданні освітніх послуг для людям похилого віку).

ВИСНОВКИ (3)

- ✓ Умовами формування професійної компетентності соціальних працівників із надання освітніх послуг людям похилого віку є:
 - застосування особистісно-діяльнісного підходу до навчання, інтерактивних методів навчання;
 - впровадження спеціалізованих навчальних курсів щодо соціальної роботи з літніми людьми, побудованих за принципами міжпоколінних програм;
 - застосування покрокових стратегій самоосвіти, складання індивідуальних програм самоосвіти та ведення щоденників самоосвіти;
 - волонтерська діяльність та навчальна / виробнича практика;
- які спрямовані на формування відповідних професійних вмінь, навичок та особистісних якостей СП, мотивації до професійної діяльності та етичного ставлення до ЛПВ, с також потреби та вміння саморозвитку та самоосвіти.